
Istungidokument

B8-0180/2016

1.2.2016

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

olukorra kohta Liibüas
(2016/2537(RSP))

**Javier Couso Permuy, Sabine Lösing, Paloma López Bermejo,
Neoklis Sylikiotis, Fabio De Masi, Ángela Vallina, Sofia Sakorafa,
Kostas Chrysogonos, Stelios Kouloglou, Kostadinka Kuneva**
fraktsiooni GUE/NGL nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Liibüas
(2016/2537(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 16. septembri 2011. aasta (2009 (2011)), 17. märtsi 2011. aasta (1973 (2011)), 31. oktoobri 2011. aasta (2017 (2011)), 2. detsembri 2011. aasta (2022 (2011)), 13. märtsi 2012. aasta (2040 (2012)), 27. augusti 2014. aasta (2174 (2014)), 10. septembri 2015. aasta (2238 (2015)) ja 23. detsembri 2015. aasta (2259 (2015)) resolutsioone Liibüa kohta,
- võttes arvesse, et 4. novembril 2015 nimetati ametisse ÜRO peasekretäri uus Liibüa esindaja Martin Kobler,
- võttes arvesse välisasjade nõukogu 30. augusti, 20. oktoobri, 17. ja 18. novembri ja 15. detsembri 2014. aasta, 19. jaanuari, 9. veebruari, 16. märtsi ja 12. oktoobri 2015. aasta ning 18. jaanuari 2016. aasta järeldusi,
- võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi Federica Mogherini 30. aprilli, 26. ja 27. mai, 30. juuni, 12. juuli, 17. augusti, 13. ja 22. septembri, 9. oktoobri ning 19. ja 26. novembri 2015. aasta ning 7. jaanuari 2016. aasta avaldusi Liibüa kohta ning tema avaldust Liibüa poliitilise kokkuleppe allkirjastamise kohta 17. detsembril 2015,
- võttes arvesse 1949. aasta Genfi konventsioone ja nende 1977. aasta lisaprotokolle ning relvakonflikti osaliste kohustust järgida rahvusvahelist humanitaarõigust ja tagada selle järgimine igas olukorras,
- võttes arvesse ÜRO Liibüa toetusmissiooni (UNSMIL) avaldusi, UNSMILi ja ÜRO inimõiguste büroo 4. septembri 2014. aasta ühisaruannet rahvusvahelise inimõigustealase ja humanitaarõiguse rikkumiste kohta Liibüas jätkuva vägivalda käigus ning selle 27. detsembri 2014. aasta ning 12. jaanuari ja 16. novembri 2015. aasta täiendusi,
- võttes arvesse nõukogu 22. mai 2013. aasta otsust 2013/233/ÜVJP, millega loodi Euroopa Liidu integreeritud piirihalduse abimissioon Liibüas (EUBAM Libya)¹,
- võttes arvesse 17. detsembril 2015. aastal allkirjastatud Liibüa poliitilist kokkulepet, mis hõlmab rahvusliku kokkuleppe valitsuse moodustamist,
- võttes arvesse oma 15. septembri 2011. aasta², 18. septembri 2014. aasta³ ja 15. jaanuari 2015. aasta⁴ resolutsioone olukorra kohta Liibüas,

---

¹ ELT L 138, 24.5.2013, lk 15.

² ELT C 51 E, 22.2.2013, lk 114.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2014)0028.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0010.

- võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et NATO sekkumine, sealhulgas Prantsusmaa sõjaväe ja Ühendkuningriigi õhuvägede eriuksuse Liibüasse saatmine 2011. aastal, põhjustas süütute tsiviilisikute surma, humanitaarkriisi ja raskekujulise hävitustöö, mille tagajärjeks on Liibüa riigi täielik destabiliseerimine; arvestades, et eskaleeruv vägivald on viinud Liibüa kaosesse ja täiemõõdulisse sõtta, millel on negatiivne mõju naaberriikidele;
- B. arvestades, et pärast riigis puhkenud konflikti on kaks rivaalitsevat valitsust nimetanud just ennast seaduslikuks valitsuseks: rahvuskongress, mis valiti 2012. aastal ja paikneb Tripolis, ning esindajatekoda, mis valiti 2014. aasta juunis ja asus ümber Tūbruqi pärast seda, kui riigi kaks suurimat linna langesid relvarühmitiste kontrolli alla, ning mida tunnustab suurem osa rahvusvahelisest üldsusest;
- C. arvestades, et pärast 14 kuud kestnud ÜRO toetatavaid läbirääkimisi allkirjastasid need osapooled 17. detsembril 2015 Liibüa poliitilise kokkuleppe, mis käsitleb muu hulgas rahvusliku kokkuleppe valitsuse moodustamist, mis peaks asuma Tripolis; arvestades, et Liibüa esindajatekoda lükkas 25. jaanuaril 2016 ÜRO toetatava valitsuse tagasi;
- D. arvestades, et kogu riigis jätkuvad relvakonfliktid, muu vägivald ning rahvusvahelise inimõigustealase ja humanitaarõiguse rikkumised ja kuritarvitused, mis põhjustavad sadu surmajuhtumeid, põgenikelaine ja humanitaarkriisi paljudes piirkondades; arvestades, et ÜRO andmetel vajab enam kui 2,4 miljonit inimest kohe humanitaarabi, ligikaudu 435 000 Liibüa elanikku on sõjategevuse tõttu riigisiselt ümber asustatud ning 150 000 inimest, sh palju võõrtöölisi, on riigist lahkunud, et taotleda varjupaika naaberriikides, näiteks Tuneesias, pannes selle riigi võimekuse proovile;
- E. arvestades, et erinevad riigis tegutsevad relvarühmitised on paljusid rändajaid, eriti Sahara-tagusest Aafrikast pärit rändajaid meelevaldselt kinni pidanud; arvestades, et teadete kohaselt on tuhanded Liibüa vägivalla eest pagevad väljarändajad ja põgenikud üle Vahemere Euroopasse jõuda püüdes hukkunud;
- F. arvestades, et selles kaoses on esile kerkinud nn Islamiriik ja sellele truudust vandunud rühmitised ning Ansar al-Sharia ja muud al-Qaedaga seotud relvarühmitised, kasutades ära relvade laialdast levikut riigis pärast sõjalist sekkumist ja võimuvaakumit;
- G. arvestades, et ägeneb võitlus nafta ladustamisrajatiste ja laadimissadamate pärast riigi naftarikas idaosas, kus paiknevad maailmas suuruselt kümnendal kohal olevad ja Aafrika suurimad naftavarud; arvestades, et 21. jaanuaril 2016 panid ISi võitlejad Liibüa Ras Lanufi terminali rünnates põlema naftatsisternid; arvestades, et kaks nädalat varem toimunud ISi ning Es Sideri ja Ras Lanufi ümbrust kontrollivate naftarajatiste kaitsjate (Petroleum Facilities Guard) vahelistes kokkupõrgetes sai seitse naftatsisterni tules kahjustada ja vähemalt 18 kaitsjat hukkus;
- H. arvestades, et USA sõjavägi on teatanud vajadusest kiirete ja otsustavate sõjaliste meetmete järele, et peatada ISi laienemine Liibüas; arvestades, et naaberriigid, nt Alžeeria, on vastu igasugusele edasisele välisriikide sõjalisele sekkumisele Liibüas; arvestades, et paljud lääneriigid tunduvad nõudvat rahvusliku kokkuleppe valitsuse moodustamist mitte seetõttu, et nad soovivad leida olukorrale poliitilise lahenduse, vaid seetõttu, et õigustada edasist sõjalist sekkumist riigis, sedapuhku ISi vastu võitlemise

ettekäändel;

- I. arvestades, et järjekordne sõjaline sekkumine suurendab hävingut riigis ja piirkonna ebastabiilsust; arvestades, et IS kasutaks välisriikide sõjalist sekkumist uuteks värbamisteks;
- J. arvestades, et ligikaudu 3000 Tuneesia ja sajad Maroko elanikud arvatakse olevat Liibüas džihadistidega liitunud; arvestades, et IS teatas hiljuti kavatsusest värvata rohkem džihadiste Põhja-Aafrika riikidest, et laiendada oma mõju kontinendi üle; arvestades, et vastusena Maroko elanike massilisele ja ebaharilikule rändele Casablancast Alžeeria kaudu Liibüasse pidasid Alžeeria ametivõimud kinni sajad Maroko elanikud, kellel pole Liibüa elamisluba; arvestades, et Alžeeria tühistas äsja kõik liinilennud Liibüasse;
- K. arvestades, et nn mässulistele tarnitud relvad on nüüdseks levinud üle kogu Põhja-Aafrika, neid on kasutatud konfliktides ja selliste riikide destabiliseerimiseks nagu Kesk-Aafrika Vabariik ja Mali ning need on jõudnud ka Alžeeriasse;
- L. arvestades, et 2011. aastal toetasid NATO liikmesriigid jõuliselt üht Liibüa konflikti osalist (mis on rahvusvahelise õiguse rikkumine), väites, et lennukeelutsoon ja nn mässuliste relvadega varustamine on kooskõlas „kaitsmise kohustusega“ (responsibility to protect – R2P);
- M. arvestades, et Liibüa suhtes kehtib endiselt ÜRO Julgeolekunõukogu 2011. aastal kehtestatud rahvusvaheline relvaembargo; arvestades, et sellest hoolimata on NATO liikmed ja liitlased (täpsemalt USA, Prantsusmaa, Ühendkuningriik, Katar ja Araabia Ühendemiraadid) relvaembargot rikkunud; arvestades, et embargost hoolimata jätkub relvade vool Liibüasse;
- N. arvestades, et ministrite nõukogu kinnitas 18. jaanuari 2016. aasta järeldustes, et EL on valmis toetama Liibüa rahvusliku kokkuleppe valitsuse ametivõime julgeolekusektori reformi läbiviimisel; arvestades, et 2013. aasta mais lõi EL Euroopa Liidu integreeritud piirihalduse abimissiooni Liibüas (EUBAM Libya), et anda Liibüa ametivõimudele sõjalist abi piirivalve ja -kontrolli valdkonnas; arvestades, et kõnealuse missiooni eesmärk on vältida pagulaste voolu ja rännet Euroopasse ning võtta naftaväljad ja -rajatised riikliku kontrolli alla; arvestades, et 30 miljonit eurot maksma läinud EUBAM Libya on kõigi aegade kulukaim ELi missioon; arvestades, et pool selle eelarvest kulub eraturvafirmadele tasumiseks;
- O. arvestades, et kaalul on Liibüa riigi ühtsus ning ei saa välistada riigi lagunemist, kui kompromisslahendust koos kaasava lepitusprotsessiga lähiajal ellu ei viida;
- P. arvestades, et 80 % Liibüa SKPst sõltub naftatööstusest; arvestades, et enne NATO sekkumist toodeti Liibüas naftat 1,6 miljonit barrelit päevas, kuid praegu toodetakse ligikaudu 360 000 barrelit päevas ning naftatsisternide ja -taristu vastu suunatud hiljutiste rünnakute tõttu langeb see näitaja tõenäoliselt veel märgatavalt; arvestades, et riikliku naftakompanii National Oil Corporation hinnangul on Liibüal ainuüksi alates 2013. aastast jäänud saamata 68 miljardit USA dollarit naftatulu;
- 1. võtab teadmiseks Liibüa poliitilise kokkuleppe allkirjastamise ja rahvusliku kokkuleppe

valitsuse moodustamise; märgib, et Liibüa esindajatekoda on selle valitsuse juba tagasi lükanud;

2. väljendab sügavat muret riigi praeguse majandusliku ja poliitilise lagunemise pärast, mis halvendab elanikkonna niigi keerulist olukorda; kordab, et mõistab hukka 2011. aastal NATO egiidi all toimunud ning Prantsusmaa, Ühendkuningriigi, USA ja Kanada juhitud sõjalise sekkumise Liibüas, mille ettekäändeks oli „kaitsmise kohustuse“ doktriin ja mis on kaasa toonud praeguse olukorra; on veendunud, et välisriikide sõjaline sekkumine on Liibüa praeguse hävingu ja piirkonna destabiliseerumise põhjustaja;
3. tunneb sügavat muret ISi kohaloleku pärast Liibüas, täpsemalt Sirte ümbruses; mõistab hukka kõik terroriaktid, mida ISile truudust vandunud rühmitised Liibüas toime panevad, muu hulgas need terroriaktid, mille on toime pannud ISi või al-Qaedaga seotud rühmitised;
4. on otsustavalt vastu mis tahes uuele sõjalisele sekkumisele Liibüas; tunneb sügavat muret teadete pärast, et USA, Prantsusmaa, Ühendkuningriik ja Itaalia kavatsevad uuesti sõjaliselt sekkuda; hoiatab uue välissekkumise tagajärgede eest; kinnitab oma toetust Liibüa suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele;
5. taunib „kaitsmise kohustuse“ mõiste kasutamist, sest see rikub rahvusvahelist õigust ega paku nõuetekohast õiguslikku alust ühepoolseks jõukasutuseks, mille eesmärk on tihti vaid režiimi vahetada; mõistab hukka asjaolu, et võimsad riigid, nt USA, ja NATO on võtnud endale ühepoolset ülemaailmse politseiniku rolli; mõistab samuti hukka nn valikulised õhurünnakud ning võõrvägede toomise piirkonda; mõistab hukka NATO püüdluse asendada rahutagamis- ja stabiliseerimisülesandeid, mida saab ellu viia ainult lai konsensus ÜRO Peaassamblee raamistikus;
6. taunib Liibüas jätkuvat vägivalda; mõistab hukka vägivalda kasutamise, mille tagajärjel on paljud tsiviilelanikud saanud vigastada või surma või olnud sunnitud ümber asuma; nõuab, et inimõiguste rikkujad või kuritarvitajad ning rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkujad võetaks nende tegude eest vastutusele;
7. nõuab, et kõik osapooled hoiduksid rahvusvahelise õiguse rikkumisest, eeskätt kõigist tegudest, mida võib lugeda inimsusevastasteks või sõjakuritegudeks, sealhulgas valimatutest rünnakutest, haiglarajatiste ründamisest, inimeste sunniiviisilistest kadumistest, mõrvadest, pantvangistamistest, piinamisest ja muust väärkohtlemisest; tuletab kõigile Liibüas sõdivatele pooltele meelde vajadust järgida rahvusvahelise inimõigustealase ja humanitaarõiguse vastavaid sätteid; tuletab meelde, et kõik osapooled peavad järgima tsiviilelanike ja selliste tsiviilrajatiste nagu haiglad, koolid, sadamad ja lennujaamad otsese ründamise keeldu;
8. ergutab piirkonna riike, Araabia Liiget ja Aafrika Liitu toetama osapoolte vahel konstruktiivse dialoogi jätkamist lahenduse leidmiseks; ergutab eeskätt Saheli, Magribi ja Mašriki piirkonna riike kooskõlastama oma tegevust, et mitte lasta terrorirühmitistel Saheli piirkonnas riigipiire ületada ja varjupaika otsida; kutsub nimetatud riike üles tugevdama omavahelist koostööd ja kooskõlastamist, et töötada välja kaasavad ja tulemuslikud strateegiad, mille abil takistada selliste rühmitiste laienemist ning hoida ära igasuguste relvade ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse, muu hulgas

uimastikaubanduse levimist piirkonnas; toetab sellega seoses Alžeeria valitsuse nõudmist, et piirkonna riigid teeksid nendes küsimustes tihedamat koostööd;

9. nõuab, et peatataks igasugune relvaeksport ja relvatarned Liibüasse ja kõnealusesse piirkonda, samuti relvaeksport Pärsia lahe riikidesse, ning et Pärsia lahe riigid ja kaudselt ka lääneriigid lõpetaksid kõigi relvarühmitiste rahastamise, mis tähendab eeskätt relvarühmitiste käes olevatelt naftaväljadelt pärit nafta ostmise lõpetamist; nõuab ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1970 (2011) kehtestatud relvaembargo rikkumiste uurimist;
10. kinnitab oma toetust kõigi rahvaste võõrandamatule õigusele omada juurdepääsu oma riigi varadele ja kontrolli nende üle; mõistab seepärast hukka rünnakud tähtsate ja Liibüa elanike heaolu jaoks oluliste naftarajatiste vastu; mõistab samuti hukka osalemise otseses või kaudses, eelkõige naftat ja naftasaadusi, modulaarseid rafineerimistehaseid ja nendega seotud materjale, sh kemikaale ja määrdeaineid, hõlmavas kauplemises ISiga või ISi või al-Qaedaga seotud rühmitistega; tuletab meelde, et Liibüa nafta kuulub Liibüa rahvale ja ükski rühmitis ei tohiks sellega manipuleerida;
11. on seisukohal, et EL peaks Euroopa naabuspoliitika läbivaatamise raames põhjalikult ümber hindama oma välispoliitika, eelkõige Vahemere lõunapiirkonna strateegia, sest see on läbi kukkunud; nõuab, et EL kehtestaks suheteks nende riikide ja piirkondadega uue raamistiku, mis põhineks nende siseasjadesse sekkumisest hoidumisel ja nende suveräänsuse austamisel ning mille eesmärk oleks toetada naaberpiirkondade arengut, ning ei põhineks „assotsieerimislepingutel“, mille eesmärk on eelkõige luua Euroopa ettevõtete huvides vabakaubanduspiirkondi, või sõjalisel sekkumisel, mille eesmärk on tugevdada oma geopoliitilist mõju piirkonnas;
12. tuletab meelde, et EL, paljud liikmesriigid ja USA, kes aastakümneid toetasid Gaddafit ning hiljem NATO sõjalist sekkumist Liibüas, kannavad erilist vastutust Liibüa praeguse olukorra eest;
13. väljendab sügavat muret Liibüa humanitaarkriisi pärast, mis on sundinud tuhandeid inimesi riigist põgenema; palub nõukogul, komisjonil ning komisjoni asepresidendil ja kõrgel esindajal teha pagulaste aitamiseks kättesaadavaks kõik vajalikud rahalised ja inimressursid; rõhutab vajadust anda ümber asunud elanikele asjakohast humanitaarabi; on vastu plaanile käivitada territoriaalvetes Euroopa Liidu sõjaline operatsioon Vahemere lõunapiirkonna keskosas (EUNAVFOR MED SOPHIA); nõuab, et EL muudaks viivitamata oma poliitikat Põhja-Aafrika pagulaste suhtes; kinnitab oma Frontexi vastast seisukohta ja on veendunud, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 19 lõikes 2 sätestatud tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte kohaselt ei tohi Frontexi tegevus tuua kaasa inimeste tagasisaatmist Liibüasse või mõnda teise riiki, kus nende elu on ohus;
14. nõuab, et EL peataks EUBAM Libya missiooni taaskäivitamise, kuna see militariseerib veelgi enam Liibüa piiri ning põhjustab pagulaste hukkumist; on veendunud, et EL peab Liibüasse saatma üksnes tsiviil- ja humanitaarabi;
15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, Euroopa Komisjoni presidendile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide presidentidele ja

parlamentidele, Euroopa Liidu integreeritud piirihalduse abimissioonile Liibüas (EUBAM Libya), ÜRO Liibüa toetusmissioonile, Liibüa esindajatekojale ja rahvuskongressile, Araabia Liigale ja Aafrika Liidule.